

საქართველოს პარლამენტის თავმჯდომარე, მისი აღმატებულება, ბატონი დავით უსუფაშვილი:

თქვენო უწმინდესობავ, ბატონო პრემიერ-მინისტრო, საქართველოს მართლმადიდებელი ეკლესიის წარმომადგენლებო, სტუმრებო, პატივცემულო ქალბატონებო და ბატონებო, მოგესალმებით და ჩემთვის ძალიან დიდი პატივია მოვმართოთ ამ სიმპოზიუმის მონაწილეებს, რომელიც კიდევ ერთი წარმატებული პროექტია ქრისტიანული ეკლესიის საერთაშორისო ცენტრის, რომელსაც მინდა დიდი მადლობა მოვახსენო მოწვევისთვის და ამ ღონისძიების ორგანიზებისთვის. ჩემი გამოსვლა კი მინდა ციტატით დავიწყო: “ 2000 წელი იწურება მას აქეთ, რაც თავს ღვთისმშობლის წილხვედრ ქვეყანად ვოვლით, ხოლო ამ სიმბოლოში უნდა ვიფიქროთ ეროვნული მისიის გასაღებიცაა ჩადებული და 2000 წლის განმავლობაში ერთი ნაბიჯითაც კი ვერ მივუახლოვდით ამ მაღალ არსს, პირიქით ჯიუტად და შეუპოვრად სულ იმას ვცდილობთ უკან-უკან ვიაროთ, იმ ზომამდე, რომ დროდადრო სულიერი თვითმკვლელობის მცდელობაც კი გვაქვს. მოდით, ერთი წუთით პატარა რელიგიური სასწაული წარმოვიდგინოთ, ღვთისმშობელმა თავისი ქვეყნის ხილვა მოისურვა, რას ნახავს? ნახავს მონობის ენით შეპყრობილ კერპთაყვანისმცემლებს, რომელთაც თავისუფლება ბატონის გამოცვლა ჰგონიათ. ნახავს მდიდარ ფარისევლებს, რომლებიც საჩვენებელ და გამოქვეყნებით ქველმოქმედებას ეწევიან, იმ დროს, როდესაც მათ გვერდით ნამდვილი ადამიანები ნამდვილი სიკვდილით, ნამდვილად იხოცებიან, ნახავს ცრუ ადამიანებს, რომლებიც რელიგიურობანას თამაშობენ და წმინდა აღებ-მიცემობის საგნად უქცევიან. წმინდა ღვთისმშობელი ასეთ ქვეყანაზე გარწმუნებთ უარს იტყვის, ლეგენდაც დამთავრდება და სამშობლოც წაიშლება. კომუნიზმის მეტასტაზებს, როგორც აღმოჩნდა, ძალზედ ღრმად გაუდგამს ფესვი ჩვენს ეროვნულ სხეულში. თუ კარგად ჩავუკვირდებით კერძოდ, მხედველობაში მივიღებთ იმ გარემოებას, რომ ღვთისმშობელს თავისი წილხვედრი ქვეყანა არასდროს უნახავს, საფიქრებელია, საქართველო ღვთისმშობლის წილხვედრი ჯერ-ჯერობით მხოლოდ პოტენციურადაა. გახდება თუ არა იგი რეალურად, ეს ჩვენზე და მხოლოდ ჩვენზეა დამოკიდებული. ბატონი ჯემალ ქარჩხაძე ამ სიტყვებს ამბობდა კომუნიზმის დასასრულიდან ძალიან მაღე, როდესაც ქვეყანა ჯერ კიდევ იმ მძიმე ჭრილობების მოშუშების პერიოდში იმყოფებოდა. დიას ჩვენზეა დამოკიდებული, მოვახერხებთ თუ ვერა ცივილიზებული არჩევანის ხელახლა გაკეთებას, იმიტომ რომ 200 წელზე მეტი ხნის წინ ჩვენ ამ არჩევანის თავისუფლება წაგვართვეს. მოვახერხებთ თუ არა ქრისტიანული სულიერებისა და მორალის დაბრუნებას? იმიტომ რომ ჩვენ დაახლოებით ასი წლის წინ ამ სულიერებას ჩამოგვაცილეს კომუნისტური რეჟიმის პირობებში. მოვახერხებთ თუ არა ლიბერალურ-დემოკრატიულ ღირებულებებზე დაფუძნებული ისეთი სახელმწიფოს შექმნას, რომელიც დაიცავს ეროვნულ იდენტობას და პიროვნების

თავისუფლებას. იმიტომ რომ ჩვენ ასეთი სახელმწიფო 200 წელია აღარ გვქონია, იმიტომ რომ ჩვენ ეროვნულ იდენტობას ებრძოდა ჯერ იმპერია, შემდგომ კომუნიზმი. იმიტომ რომ პიროვნების თავისუფლება მიჩნეული იყო სახელმწიფოებრიობის მტრად და ეს ყველაფერი ჩვენ დასაბრუნებელი გვაქვს. მიუხედავად იმისა, რომ ქართულ სახელმწიფოსა და მართლმადიდებლურ ეკლესიას უმდიდრესი ისტორიული გამოცდილება აქვს არსებობის, ჩვენ ორივეს გვაკლია ერთი რამ, ერთმანეთთან ცივილური ურთიერთობის გამოცდილება, იმიტომ რომ ეს გამოცდილება ჩვენ 200 წლის განმავლობაში არ გვქონდა, გარე ფაქტორების გამო. ამიტომ დამკვიდრდა ის უცნაური ვითარება საქართველოში, როდესაც ფორმით დასავლურ ინსტიტუტებზე დაფუძნებულ სახელმწიფოს ვაშენებდით, ხოლო შინაარსით საბჭოთა ფასეულობები და კომუნისტური მენტალიტეტი ჭარბობდა ჩვენს მოქმედებებში. აქედან მოდის სხვა სტერეოტიპებიც, ისეთი როგორცაა, თითქოსდა დასავლეთი მართლმადიდებლობის მტერია, ხოლო იმპერიალიზმი და კომუნიზმი მართლმადიდებლობის გადამრჩენი, ასე ვთქვათ, შემფარებელი ადგილი და მოვლენაა. ეს სტერეოტიპებია გადასახედი და დასანგრევი. იმიტომ რომ ქრისტიანობისგან დამოუკიდებლად ვერ შეიქმნება თავისუფლებაზე დამოკიდებული ღირებულებითი სისტემა. ხოლო თავისუფლებაზე დაფუძნებული ღირებულებითი სისტემის გარეშე ვერ შეიქმნება ისეთი პოლიტიკური სისტემა, რომელიც აღიარებს რელიგიის, რწმენის თავისუფლებას და აღიარებს იმ მთავარ ღირებულებას, რაც მართლმადიდებლური ეკლესიისათვის ქრისტიანული რელიგიისათვის არის აღიარებული მთავარ ღირებულებად – ადამიანი. კომუნიზმი, ეს იყო ზრუნვა ყველასათვის და ამით თითოეული უნდა გაგებდნიერებულიყავით. ლიბერალური დემოკრატია, ეს არის ზრუნვა თითოეულზე, იმისთვის, რომ ყველა ბედნიერი იყოს. მაშასადამე ეს არის სახელმწიფოებრივი, ინსტიტუციური მობრუნება ქრისტიანობისკენ, როდესაც თითოეული ადამიანია საზრუნავი და არა კოლექტივი, მასა, კლასი და ასეთი კატეგორიები. თანამედროვე მსოფლიოში აუცილებელია სახელმწიფო შეიზღუდოს კანონებით, მაგრამ არ უნდა დაგვავიწყდეს ის, რომ ქრისტე ჯვარს აცვა კანონებზე დაფუძნებულმა სახელმწიფომ, მაგრამ ისეთ კანონებზე, რომელიც დაცლილი იყო სულიერებისგან და იმ ღირებულებებისგან, რომელსაც კანონი უნდა ეფუძნებოდეს. ამიტომ სახელმწიფოებრივ ცხოვრებაში ჩვენ გვჭირდება ძალიან კარგად გააზრება იმისა, რომ ინსტიტუციური სეკულარიზმი და ეკლესიისა და სახელმწიფოს ორგანიზაციული დამოუკიდებლობა, არ ნიშნავს მსოფლმხედველობრივ სეკულარიზმს. სეკულარიზმს ჩვენს მხედველობაში, ჩვენს ზნეობრივ, ფილოსოფიურ ფუნდამენტში, სწორედ რომ პირიქით. აუცილებელია იმის გააზრება, რომ მსოფლმხედველობრივი სეკულარიზმიც და ისტორიული სეკულარიზმიც ეს არის ასიმეტრიული სეკულარიზმი, ანუ სახელმწიფოს არა აქვს უფლება ჩაერიოს ეკლესიის საქმიანობაში, ხოლო ეკლესიას უფლება კი არა, ვალდებულება აქვს ჩაერიოს

სახოგადოების ცხოვრებაში, მათ შორის, სახელმწიფოებრივ ცხოვრებაში, ცხადია ჩაერიოს კანონის და ზნეობის ფარგლებში. ეს პოლიტიკური კატეგორიაა კომპრომისი და თუ პოლიტიკაში კომპრომისის ხელოვნება დაიკარგა, მაშინ პოლიტიკაც დაიკარგება და მაშინ მივაღწეოთ დიდ უბედურებებამდე. აი რელიგიისთვის და ეკლესიისთვის არის მიუღებელი კომპრომისი და არ შეიძლება ჩვენ ველოდოთ შუალედურ პოზიციებს ეკლესიის წარმომადგენელთა მხრიდან და რაც უფრო მაღალია იერარქია, რაც უფრო მაღალია ეკლესიის წარმომადგენელი, მით უფრო მეტად ველით მისგან ჩვენ, ძალიან კონკრეტულ “ხოს” თუ “არას” ძალიან კონკრეტულ საკითხებზე, მაგრამ პოლიტიკაში ცოტა სხვა ვითარებაა და ეს ყველამ უნდა გავიაზროთ, იმიტომ რომ სახელმწიფოებრივი ცხოვრება ეს არის ზნეობრივი მინიმალიზმის სფერო. სახელმწიფოებრივ ცხოვრებაში ჩვენ ვაღიარებთ ყველა ადამიანს უფლებას თავად განავითაროს თავისი პიროვნება და მის უფლებებს ვიცავთ და ვამბობთ, რომ ის თავისუფალია თავის არჩევანში, მანამ სანამ სხვის უფლებას არ შეურაცხყოფს და კანონს არ ხელყოფს. რატომ უნდა ეკლესიისთვის ეს ზნეობრივი მინიმალიზმი არის აბსოლუტურად მიუღებელი. ეკლესია ზნეობრივი მაქსიმალიზმის სტანდარტით და კატეგორიებით უყურებს ცხოვრებას, იმიტომ რომ სახელმწიფოს ამოცანა არაა ადამიანის ცხოვრება, მისი მიყვანა სასუფეველამდე და თუ ამ ამოცანას დაისახვს და კომუნიზმი რაღაც ამის მსგავსი იყო, მას უნდა მოეგვარებინა ჩვენი ამქვეყნიური, იმქვეყნიური და ყველაფერი მას უნდა მოეგვარებინა, ვიცით სადამდე მიდის საქმე. ამიტომ ძალიან მნიშვნელოვანია, რომ ჩვენ სახელმწიფოებრივ-ეკლესიურ ცხოვრებაში შემოვიტანოთ მეტი განათლება. მეტი განათლება გვჭირდება ყველას. როგორც ჩემთვის ცნობილია, ყველაზე მნიშვნელოვანი შრომები ღვთისმეტყველების, ადამიანების, რომლებმაც ქრისტიანული მსოფლმხედველობა განავითარეს და აიყვანეს ახალ სიმაღლეებამდე, არ არის ქართულ ენაზე ნათარგმნი. ეს ძალიან საშური საქმეა, რომ ჩვენ ქართულ ენაზე გავეცნოთ ყველა იმ ნაშრომს, ყველა იმ მოძღვრებას, რომელიც საუბრობს თანამედროვე სახელმწიფოზე, თანამედროვე ეკლესიაზე და მათ შორის ურთიერთობაზე. ეს არის უკიდურესად აუცილებელი და ამიტომ ძალიან კარგი ტრადიციაა დამკვიდრებული ეკლესიის ცენტრში, სარწმუნოების და მეცნიერების დაკავშირება ერთმანეთთან და ერთად შევეცადოთ, რომ გავერკვეთ ფუნდამენტალურ საკითხებში. მე მოგახსენებთ, რომ სახელმწიფო და სამართლისმცოდნეობა მეცნიერების ერთ-ერთი დარგია, ამიტომ მინდა შემოგთავაზოთ, იქნებ გვეფიქრა შემდგომ სიმპოზიუმზე, როდესაც ეს გახდება ერთ-ერთი თემა ჩვენი მსჯელობის. სწორედ მეცნიერული გადმოსახედიდან, სარწმუნოებრივ-რელიგიური გადმოსახედიდან ამ საკითხებში გარკვევა. ეს არის ძალიან მნიშვნელოვანი ჩვენი სამშობლოს, ქვეყნის წინსვლისთვის. ძალიან მნიშვნელოვანია ამ ფაქიზი საკითხების სათანადოდ მოგვარება და სათანადოდ მოპყრობა და ძალიან მნიშვნელოვანია და არსებობს ეს დიდი კითხვა, მოახერხებს სახელმწიფო და პოლიტიკური კლასი, რომ არ

გასცდეს თავისი ბუნებით შემოსაზღვრულ ფარგლებს, არ იტვირთოს ადამიანების ღმერთთან ანუ ჭეშმარიტებასთან მიყვანის ფუნქცია და არ წაუცდეს ხელი ეკლესიისადმი მორწმუნეთა ნდობის საკუთარ პოლიტიკურ რეიტინგად კონვერტაციისკენ. დღემდე, ხშირად, სახელმწიფო და პოლიტიკური კლასი ამას ვერ ვახერხებდით. მოახერხებს ეკლესია და სამღვდელოება და მე აქ უნდა გაეჩერდე, როგორც სახელწიფოს წარმომადგენელი, სწორედ იმ ასეკურალიზმის პრინციპებიდან გამომდინარე და ეს ეკლესიის და სამღვდელოების გადასაწყვეტია, რა აქვს მოსახერხებელი, რა არის გასაუმჯობესებელი, რა არის გასაკეთებელი. მაგრამ რაც მწამს, არის სწორედ ის, რომ ჩვენ ყველა მოვახერხებთ ამ ყველაფერს და მაშინ აღარც ღვთისმშობლის სტუმრობის შეგვრცხვება საქართველოში. დიდი მადლობა.